

OCENE.

Josip Grdina: *Štiri leta v ruskem ujetništvu*. V dodatku: Pregled zgodovine ruskega naroda. Ljubljana, 1925.

Knjigo, ki obsega 611 strani, je napisal slovenski Amerikanec, samouk, in to je treba upoštevati pri njeni oceni. Nedvomno je, da jo bodo preprosti čitatelji, posebno taki, ki so slične dogodke, kakor jih pisatelj opisuje, sami doživeli, z zanimanjem čitali. Na stvarno stran te knjige se sploh ne spuščam, ker bi bilo treba preveč korigirati v jezikovnem oziru, tudi glede ruščine, kolikor nastopa, dalje glede gotovih naivnih pisateljevih refleksij in opazovanj. Globljih opazovanj in doživetij, ki bi knjigi dajala literarno vrednost, ni, edina njena dobra lastnost je naivnost, s katero so podani dogodki, ki so pa preveč razblinjani, da bi bili umetniško učinkoviti, in deluje samo to, kar je človeškega na spisu in pa kolikor se v teh doživljajih zrcalijo veliki svetovnozgodovinski dogodki. Posebno velja to za doživetja pod boljševiškim režimom. Tudi memoarna vrednost njena je malenkostna; ker pa v poljudni literaturi, kjer nimamo nobene obširnejše poljudne zgodovine Rusije in posebno zadnjih revolucionarnih dogodkov, izpolnjuje nedvomno vrzel, bo našla bržkone več hvaležne publike kakor marsikatera visokoumetniška ali temeljito znanstvena knjiga.

Frst.

Ante Dukić: *Iz dnevnika jednog magarca*. Zagreb, 1925. Tisak i naklada Jugoslovenske štampe. Dukićev motiv je že od včeraj. Poznam med drugim Ségurjeve: *Mémoires d'un Ane*. Bizarnost 1. strani kot 65. je kaj cenjen domislek. Bereš, prebereš svojih petdeset strani z rastočim ugodjem. Močno je in te prijetno spominja na Kovačevića (U registraturi). Bereš naprej, pa te bridko odbije preglasno in vsiljivo propagandno proslavljanje »narodnega svečeništva« z besedo proti papežu — »Očuhuc. Razvojna črta fabule, kako se zaostalo, konservativno hrvatsko selo prebudi v narodno in gospodarsko zrelost, je tradicija literature — Kozarac. Slog je modernost (Nazor), dnevniška aforistika in poentilizem. Hierarhični patos cerkvenega besedja je — da milo rečem — »padanje iz vloge«, kakorkoli sicer veristična tipičnost. Vonj: ne realnost ne simbolnost. Oboje: tipika (gazda, glavar, plov — nar. svečenik, Dobrašin — Dobriša i. p.). Dukić je pisateljska moč, a služi naj domovini s čisto umetnostjo. Ob tej njegovi knjigi sem vesel, da sem spisal Božje mejnike. Potrebni bodo Hrvatim. Proslavljajo »plovana« proti Dukićevemu »svečeniku«, ki je — zaboda!

Dr. I. Pregelj.

Danko Andjelinović: *Jutarnja zvona*. Zagreb, 1925. Štampa Jugoslov. novinskog d. d. Ilustracije i naslovni list: Marijan Trepše.

D. Andjelinović je stopil v javnost že s svojo tretjo zbirko, saj se je že l. 1918. prvič pojavil z »Galebi« in nekaj pozneje z »Laticami«, toda tudi v »Jutranjih zvonovih« ni napredoval, temveč se je spet pokazal impresijonističnega lirika, ki je oblikovno zaokrožen, po doživetjih in idejah pa nam ne nudi nič novega in nas ne vodi v globine človeške duhovnosti. V svoji zbirki je zbral pesmi iz let od 1923 do

1925, razdeljenih v devet ciklov, ki pa se ne ločijo dosti drug od drugega. Najvišje se idejno povzpne v »Vrzinem kolu« petih sonetov, kjer pa se razkrije kot racijonalist, ki se vrta z razumskim meditiranjem v večne probleme:

»Zar križnim putem patnje i nemira
čitavo ljudstvo hočeš podić k sebi;
Je l'čovjek igra il' jezgra svemira?»

Zar zid taj, srušit mu naš mogo ne bi,
podignut rukom boga il' kumira;
ti li nas stvori, il' smo prkos tebi?»

Njegova doživetja zajamejo samo čuvstvena ozračja barv, valov, senc, podob. V tem svetu se Andjelinović razvije v pesnika, ki te njegova pesem prevzame (na pr. »Bijela noć«), ki (v »Cestah«) s tihiimi stihii pričara stanja razčuvstvene duševnosti.

Miran Jarc.

PREJELI SMO V OCENO:

Slovenicus: *Koliko je Slovencev na Koroškem?* Na podlagi dr. Wutte-Streitovega zemljevida župnij krške škofije iz l. 1925 in letopisa krške škofije za l. 1926. Ljubljana, Jugoslovanska Matica, 1926.

Alojzij Gradnik: *De profundis*. Pesmi. Z lesorezi opremil B. Jakac. Zelo okusno izdana knjiga! »Jug«, Ljubljana, 1926.

Glasnik Saveza trezvene mladeži. L. VII. Beograd, 1926. Mesečnik.

Ljubomir Micić: *Antievropa*. Izdanje Zenita št. 9. Beograd, 1926. (Uvod: »Vanumna poezija i Antievropa«. Protest proti evropeizaciji Balkana. Poezija te knjige naj je izraz anti-evropskih čuvstev duhovne revolucije na Balkanu.)

Jack London: *Železna peta*. Leposlovna knjižnica, zv. 6. Zadržna založba, Ljubljana, 1926.

Index: *Homoseksualnost*. Ljubljana, Samozaložba, 1926.

Spomenica Petra II. Petrovića Njegoša — Vladike rada. 1813—1851—1926. Uredio Dušan D. Buksan. Izdanje glavnog odbora za prenos Njegoševih kosti. Državna štamparija na Cetinju, 1926. (Vsebuje v glavnem korespondenco Petra II. Petrovića Njegoša).

Molière: *Scapinove zvijače* (Les fourberies de Scapin, 1671). Komediya v treh dejanjih. Prev. Niko Kuret. Ljudski oder, VIII. Ljubljana, Jugoslovanska knjigarna, 1926.

Knjige »Vodnikove družbe« za l. 1927:

1. Velika pratika za l. 1927.
2. Juš Kozak: Belimecesen.
3. Vladimir Levstik: Pravica kladi. Povest.
4. Iz tajnosti prirode. Zbirka poljudno znanstvenih črtic. Uredil dr. Pavel Karlin.

Knjige so v splošnem solidno opremljene. V družbenem znaku in v tipografski arhitektoniki koledarskega dela pratike se naslanja na Mohorjevo družbo, katere dolgoletni razvoj je sploh videti oporna točka za te publikacije.